

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

9. De Missæ sacrificio, & ritu aduersus Lutheranos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

mortis: illicite omnino fiunt, vt celebrare Missam, absq; sacris vestib, calice, & altari, celebrare scien- ter coram excommunicatis nominatim, & reliqua similia, que si fiunt propter timorem mortis, sunt illicita, qui non excusantur a toto, sed a toto. Et ho- rum omnium vna cois est ratio, quia legis, & prin- cipis est precipere actus virtutum necessarios ad eoe bonum, vt autem, declaratum est, a virtute re- cederetur, si mortis periculum in peditis exciperet. Ad quartam dicitur, qd timor cadens in constan- tiam vitium, excusatur iuxta predicta distinctionem, quandoque a toto, vt in his, in quibus omissio, vel commissio ob mortis periculum a rectitudine no- recedit. Et hoc gratia materie humanitatis pietate suffulata, plerumque forte a Iuristis extenditur. Quis- que autem excusat se a tanto coram Deo, quamuis coram humano iudice excuset a toto, vt in pradi- ctis pater, & tunc moriendum est potius viro forti quam incurere obliquitatem etia venialem. Ro- ma die 27. Decembris.

T R A C T A T V S D E C I M V I S

De Missa Sacrificio, & Ritu aduersus Luthe- rianos, ad Clementem septimum Pon- tificem Maximum, in sex capi- tula diuisus.

S V M M A R I V M

- 1. Quenam sit operis intentio.
- 2. Conuenientia, & differentia Lutheranorum cum catho- licis circa sacrificium.
- 3. Ex institutione Christi Eucharistiam immolari.
- 4. Ex institutione Christi immolari Eucharistiam in remis- sionem peccatorum.
- 5. Obiectiones ex Epistola ad Hebraeos contra sacrificium Missae.
- 6. Responso ad obiectiones.

CLEMENTI VII. PONT. MAX. Thomas de Vio Caietanus, Cardinalis Sancti Xysti, sollicitatem.

Mandati olim P. Beatissime, vt tanquam in- structor nuntij scriberem respondenda obie- ctis in libello de Cena Domini, asserente cor- pus & sanguinem Christi in Eucharistia esse dumtaxat, sicut in signo; oblato autem nu- perrime mihi Libello Lutheranorum etiam de Cena Domini as- firmante in Eucharistia verum Christi corpus, & sangui- nem, sed negante sacrificium Missae. Contra vniuersas etiam schismaticorum Ecclesias, existimavi non esse expectandum mandatum, sed officij mei partes exequi, manifestando ra- tiones errandi in hac noua heresi. Suscipiat itaque decer- nendam a Apostolatus tui censura lubricatam uinculam hanc, & salix vale.

C A P V T I

Que sit intentio.

Vnicus magister omnium Dñs Iesus Sad- ducaos (qui ex sacris libris solos libros Moysi recipiebant) confutando ex libris Moysi, docuit nos, vt aduersus hereticos abstinemus a testimonijs, quae non recipiunt: sed sed illis vramus sacris testibus, quos non refutant. Quocirca aduersus haereticos, qui Lutherani vo- cantur, innitentes solis testimonijs sacrarum Scri- pturarum, scripturas de sacrificio Missae, ex solis fa-

cris Scripturis disputationem doctrinamque om- nem perficere intendo: tum ne gloriantur in soli- do fundam sacrarum Scripturarum fundamentis, ne- gationem sacrificij Missae, tum ne minus docti pu- tent ex ecclesiae institutione, non Scripturae autho- ritate, subleui sacrificium Missae: tum vt habeant Lu- therani illi, qui ignorantur errant, vnde respiciant, vt autem clara fiat apud omnes veritas, primu- in quo conueniant, & in quo differunt Lutherani a catholicis, deinde quid ex sacris Scripturis de sacrificio Missae habetur, & demum Lutheranae obie- ctiones discutiantur.

C A P V T II.

Conuenientia & differentia Lutheranorum cum catholicis circa sacrificium Missae. Lutheranorum opinio est, sacrificium Missae non esse sacrificium, sed tantum memoriale appellari; ea ratione, qua in memorialem sacrificij oblato Christi consecratur corpus Christi; eam vero sanguinem Christi consecratur, vene- ratur, & sumitur, dicente Dño, Hoc facite in mei commemorationem. Negant aut duo. Alteru est, offerri corpus, vel sanguinem Christi Deo: quibus enim affirmet in altari esse verum Christi corpus, negant tñ illud verum Christi corpus offerri Deo. Alterum est, esse in altari hostiam, seu sacrificium pro expiatione peccatorum, siue pro viujs, siue pro defunctis. Et fundant vtrunq; super doctrinam epi- stola ad Hebraeos vbi clare vnica oblatio corporis Christi in cruce se melius facta sufficiens manifestatur pro peccatis totius mundi. Et propterea inferunt, quod quauis cultus corporis Christi in memo- riam passionis, & mortis Christi fuit institutus a Christo, oblatio tamen corporis Christi tanquam hostia pro peccato, est adiuentio humana contra- ria documentis sacrae Scripturae.

C A P V T III.

Catholici autem agnoscimus in sacris literis scriptam esse institutionem immolationis eu- charistiae: Euangelistae enim (specialiter Luc. ca. 22. specialiusque Paulus ad Corinth. 11.) tradunt post multas actiones Domini Iesu in cena, eum man- dasse, Hoc facite in mei commemorationem. Que quia verba sunt Iesu Christi, libranda valde sunt sum pronomen, Hoc, tum verbum Facite, tum, In mei commemorationem.

Ad intelligendum itaque demonstratū per pro- nomen, Hoc, inspicienda sunt, quae praemittuntur. Praemittitur aut, quod Iesus accepit panem, gratias agit, fregit, dedit, dixit, Accipite, comedite, hoc est corpus meum, quod pro vobis frangitur, vel in Lucam, datur, Statimque subiunxit. Hoc facite in mei commemorationem, Pronomen itaque: Hoc quum non arctetur ad demonstrandum aliquod praemissorum, & ad aliquod praemissorum no- demonstrandum, consequens est vt demonstret vni- uersitatem praemissorum.

Verbum, Facite, multa fert mysteria. Nam non dicit, hoc edicite, sed, hoc facite, vt significaretur, quod id, quod mandat, non consistit in dicere, sed in facere; quodque dicere hic interueniens, non propter dicere, sed propter facere est, vt intellige- remus, quod verba consecrationis sunt verba effi- cientia illud, quod significant. Et adiungendo, In mei commemorationem, distinguit facere a com- memorare, vt significantius non dixerit, hoc com- memorate, sed hoc facite in commemorationem mei. Mandat itaq; Dominus Iesus hoc, i vniuersa praemissa, facere in memoriam sui, Actus ergo fa- ciendi

ciendi hoc, mandatur relatis ad recordationem Domini Iesu.

Ex eo autem, quod sub facere hoc, comprehenditur non solum facere corpus Christi, sed etiam facere corpus Christi quod frangitur seu datur pro nobis, manifestum est Dominum Iesum mandasse facere corpus meum, quod pro vobis frangitur & datur. Perinde autem est, quod pro vobis frangitur, & datur, ac si diceretur, Quod pro vobis immolatur neque enim aliter frangitur aut datur nisi pro quanto in cruce frangitur & datur (hoc est immolatur) pro vobis, facere autem corpus meum, quod pro vobis immolatur ut sic, perinde est, ac facere corpus meum, quatenus pro vobis immolatur. **U**t autem haec, quae dicimus, penetret, adverte quod si Dominus Iesus ob veritatem duntaxat corporis sui significadam adiunxisset, quod pro vobis frangitur, seu datur, sub iussu diceret, quod in persona mea videtis, seu quod denique aliud cuiusmodi. Sed absit à Domini Iesu Christi nomine, sermo non formalis, quo adempto, omnis tollitur certitudo sermonis, vagaretur enim per infinita accidentia. Dicendo itaque, quod pro vobis frangitur, seu datur, formalis sermone significat, facere corpus meum, quatenus pro vobis offertur & hoc ipsum facite in mei commemorationem.

Porro ex eo quod facere hoc in Christi memoriam, plus est quam consecrādo facere corpus Christi, (quia est etiam facere corpus Christi, quod datur & frangitur pro vobis) & plus est, quam recordari Christi (quia est facere Christi corpus quod datur ac frangitur pro nobis in Christi recordationem) & dari ac frangi pro nobis, est immolari pro nobis (nam dari significat in genere offerri, frangi vero significat in specie modum offerendi, per fractionem, s) dedit enim semetipsum Deo in cruce fractione manuum, pedum ac lateris pro pro nobis, consequens est quod mandante Domino Iesu, hoc facite in mei commemorationem, mandatur hoc facite immolatio modo in mei commemorationem, facere enim corpus Christi, quod immolatur, est facere illud immolando, seu per modum immolationis, nam sic duntaxat fit à nobis corpus Christi, quatenus immolatur, nam factio non fit à nobis corpus Christi, quatenus immolatur, nisi utrunque factio impleatur, videlicet & consecrādo facere corpus Christi, & immolādo facere quod datur, & frangitur nobis adiuncto tertio, videlicet in Iesu Christi memoriam.

Et adverte prudens lector, facta in cena Domini, ut perpendas quam quadret institutio institutioni, & factum factio, & immolatio immolationi. Coena siquidem agni Paschalis, instituta in memoriam eductionis de Aegypto, in factio consistebat immolationis, ita quod ipsa cena erat immolatio Paschalis agni. Similiter namque Dominus Iesus completo sacrificio Paschalis agni, instituit novum nostrum Pascha seipsum, ut immolatur, dicendo, Hoc est corpus meum quod pro vobis datur ac frangitur, hoc facite in mei memoriam. Ac si verbo dixisset, quod surrogationis factio dicebat, quemadmodum haecenus in memoriam exitus de Aegypto fecistis Pascha, ita deinceps hoc facite in mea immolationis memoriam. Ut ipsa surrogatione novi Paschatis pro veteri loqueretur, ac diceret, Pascha illud fecistis immolando cōi cena, & hoc facite immolando communi mensa in mei commemorationem. Ita quod ex ipsa surrogatione novi Paschatis veteri, significatur, quod

dicendo, Hoc facite in mei memoriam, intelligitur de facere immolatio modo, nam & immolatio modo fecerant veteri pascha.

Huic autem esse germanam sensum mandati Iesu, testatur etiam facta recitata à Paulo I. ad Corinth. 10. Connumerati siquidem Paulus panem sanctum, & poculum sanguinis Christi inter immolata suppurat mensam nostram inter altaria, decerni edentes, & bibentes de mensa Domini inter comedentes, & bibentes immolata. Ex quibus clarè patet, tum Apostolos intellexisse mandatum Christi, hoc facite in mei memoriam, de facere immolando Eucharistiam, tum Apostolorum tpe Eucharistiam fuisse in Christi ecclesia non solum sacramentum, sed et sacrificium, tum in sacra Scriptura, & non solum in usu, ecclesia & libris Doctorum, haberi, immolationem corporis & sanguinis Domini. Verba autem Apostoli sunt haec: Fugite ab idolorum cultu, ut prudentibus loquor, iudicate vos quod dico: Poculum benedictionis qui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi est? panis quem frangimus nonne communicatio corporis Christi est? quoniam unus panis, unum corpus, multi sumus: nam omnes ex eodem pane participamus, Videte Israel semetipsum in carne, nonne qui edunt victimas, participes altaris sunt? Quid ergo dico, quod simulacrum aliquid sit, aut quod simulacris immolatum aliquid sit? sed quod immolant gentes, demonijs immolant, & non Deo, Nolo autem vos communicantes fieri dantonijs, non potestis poculum Domini bibere, & poculum demoniorum, non potestis mensam Domini participes esse, & mensam demoniorum. Haec ille. Ex his enim manifestè patet Apostolorum inter victimas Israel, & immolata demonijs recensere panem, quem frangimus & poculum benedictionis, & inter altare Israelis & mensam demoniorum, mensam Domini, & intercedentes victimas altaris Israel, & edentes immolata demonijs, edentes de mensa Domini, & bibentes de illius poculo, & ex huiusmodi ratione arguere, quod non possunt immolatorum Deo & demonijs participes esse. Nisi enim immolata essent Deo panis, & calix Christi, uniuersa Pauli fabrica ex immolatis tam Deo vero ab Israele, quam immolatis demonijs a Gentibus surgens rueret. Sed hoc tam clarum est testimonium, quod panis & calix Christi tpe Pauli immolabantur, ut nostra clarificatione non indigeat.

C A P V T I I I I

Ex institutione Christi immolari Eucharistiam in remissionem peccatorum.

Alterum a Lutheranis negatum in Missa, videlicet quod sit hostia pro expiatione peccatorum, facile ex eodem Domini Iesu mandato, eadem procedendo via monstratur falso negari. Nam Matth. 26. Dominus Iesus accepto calice non solum dixit, Hoc est sanguis meus, qui pro multis effundetur, sed adiunxit, In remissionem peccatorum, & subiunxit, Hoc facite in mei recordationem. Sub mandato itaque hoc facite, comprehenditur facere immolando sanguinem Christi in poculo, non solum quatenus effunditur, sed etiam quatenus effunditur pro multis in remissionem peccatorum. Sermo enim formalis significat, quod quemadmodum effusio sanguinis in remissionem peccatorum est ipsa cruentia hostia pro peccatis nostris, ita facere poculum sanguinis, qui effunditur in remissionem peccatorum ut sic, est immolare, poculum sanguinis quatenus effunditur in remissionem.

remissionem peccatorum, quatenus operatur remissionem peccatorum, effundi enim i remissionem peccatorum est operari remissionem peccatorum, quantum est ex parte sua, quicquid sit de effectu. Non igitur humana est adinuentio, sed intelligentia, & obedientia diuini mandati, tum offerre corpus, & sanguinem Christi sub specie panis & vini in memoria Domini nostri Iesu Christi, tamen hæc ipsa offerre pro expiatione peccatorum, vt optima legis interpretis consuetudo vnuerfarum Ecclesiarum, non solum Latinarum, & Græcarum, sed Armenarum, Persarum & reliquarum per orbem diffusarum ab antiquo semper interpretata est.

CAPVT V.

Obiectiones ex Epistola ad Hebræos contra sacrificium Missæ.

Aduersus hæc duo instituta insurgunt Lutherani ex multis dictis in Epistola ab Hebræis. cap. 7. vsque ad decimū inclusiue. Et contra quotidianam quidem oblationem eucharistiæ arguunt tripliciter. Primo, ex multitudine sacerdotum. Nam ibidem differentia ponitur inter Christum sacerdotem noui Testamenti, & sacerdotem veteris Testamenti, quod ille est vnicus, istum autē oportet multiplicare, quia ille æternus, iste temporalis: inconueniens ergo est in nouo Testamento affirmare talem hostiam, cui non fat est vnicus sacerdos, Christus: sed oportet successiue, secundum temporum successus sacerdotem sacerdoti succedere: vt oportere videmus in Missæ sacrificio. Secundo, ex repetitione oblationis. Nam ibidem differentia scribitur inter sacrificium veteris Testamenti, & sacrificium noui Testamenti, quod illud repetebatur tū singulis diebus a sacerdotibus simplicibus: tū singulis annis a summo sacerdote: hoc autē nec quotidie nec quotannis repetitur, sed semel oblatum est: nec inconueniens est ergo, in nouo Testamento sacrificium affirmare, quod oportet sæpe repetere. Tertio, ex parte rei oblata. Nam ibidem differentia inter sacrificium veteris & noui testamenti, ponitur, quod tunc sanguine hircorum, &c. utebatur sacerdos: nunc autē per proprium sanguinē semetipsum semel obtulit: inconueniens ergo est, per nos offerri sub specie panis & vini, qui semel sufficientissime oblatum est Christus a seipso.

Contra hoc verò, videlicet quod Eucharistia sit hostia pro peccatis, arguunt etiam tripliciter. Primo ex repetitione: quia ibidem hostiarum veteris Testamenti infirmitati ad delenda peccata, ascribitur repetitio Hostiæ. Si enim peccata purgassent, desissent offerri: & ideo noui Testamenti hostia tollens peccata, non repetitur: inconueniens ergo est, in nouo testamento affirmare hostiā pro peccatis, quam oportet repetere: qualis est Missa. Secundo, ex sufficientia sacrificij Christi, quia Christus vnica oblatione semetipsum offerens in Cruce, consummauit omnes accedentes ad eum, &c. iniuria ergo fit sufficientissimæ Christi hostiæ pro peccatis, totius mundi, addendo hostiam aliam in nouo Testamento pro peccatis. Tertio, ex parte abolorum peccatorum: quia (vt ibi dicitur) vbi non restant peccata expianda, non est opus hostia pro peccatis: sed omnia peccata sunt abolita per gratiam noui Testamenti, quod Christi morte firmatum est: non est ergo locus alteri hostiæ pro peccatis in nouo testamento.

Fundamentum Veritatis & intelligendi diuersa sacra Scripturæ dicta circa noui Testamenti sacrificium ac sacerdotium est vnitas hostiæ, simpliciter & absolute immolata semel in cruce ac ipso Christo secundum seipsum, & secundum quid immolata quotidie ab eodem per ministros in ecclesia sua. Ita quod in nouo testamento est hostia cruenta, est & hostia incruenta. Hostiam siquidem cruentam agnoscimus Iesum Christum in crucis ara oblatum semel pro peccatis totius mundi: hostiā verò incruentam agnoscimus institutam à Christo, corpus & sanguinem eius sub specie panis & vini: vt citatæ Scripturæ testantur. Verum hostia cruenta & incruenta nō sunt hostiæ duæ, sed hostia vna: quia res quæ est hostia, est vnamet res, nō enim Christi corpus in nostro altari est aliud ab illo Christi corpore, quod oblatum est in cruce nec sanguis Christi in nostro altari alius est ab illo Christi sanguine, quod fusus est in cruce. Modus verò hanc vnā eandemque hostiā immolandi, alter est, quia ille vnicus substantialis ac primæus immolandi modus, fuit cruentus vt pote in propria specie corporis fractione in cruce sanguinem fundens, iste verò quotidianus externus accessoriusque modus, est incruentus, vt pote sub specie panis & vini oblatum in cruce Christi, immolatio modo representans. Quocirca noui Testamenti hostia cruenta & incruenta, vnica est ex parte rei oblata, & ex parte modi offerendi, licet sit diuersitas, quia tamen iste modus, scilicet incruente immolate, non est secundum seipsum tãquam disparatus modus immolandi institutus, sed duntaxat vt refertur ad cruentam in cruce hostiam, consequens est apud sapientes, & penetrantes, quod vbi vnum non nisi propter alterum, ibi vnum duntaxat est, cōsequens inquam est non posse affirmari, proprie loquedo, duo sacrificia aut duas hostias aut duas oblationes, immolationes, & quouis nomine appelles esse in nouo Testamento, ex hoc quod est in hostia cruenta Christus in cruce & hostia, incruenta, Christus in altari, sed esse vnica hostiam semel oblatam in cruce, perseverantem modo immolatio quotidiana repetitione ex institutione Christi in Eucharistia. Perseuerantiam autē hostiæ in cruce oblata fingimus in nostro altari, sed ex idēitate rei oblata in cruce & in altari habemus, ex eo enim, quod vnum atque idem Christi corpus est, quod oblatum est in cruce, & illud mer offeritur in altari, clare patet, non esse aliam hostiam in altari & in cruce, sed eam, quæ in cruce oblata semel est, perseverare, alio tamen modo in altari, mediāte Christo, Hoc facite in mei cōmemorationē. Si namque iunxeris hæc duo, videlicet, hoc facite, & in mei memoriam, perpendes quod vnum atque idem illud, quod tunc fiebat, facimus in Christi memoriam, quod est illud vnum atque idem quod tunc frangebatur & effundebatur perseverare sub specie panis & vini in memoriam Christi.

Ex his igitur ad singula obiecta sigillatim diluēda descendendo, dicitur ad primum de vnitate sacerdotis, quod in nouo Testamento vnicus est sacerdos Christus, & ipsemet est sacerdos in nostro altari, nam ministri quoque non in personis proprijs, sed in persona Christi consecrāt corpus & sanguinem Christi, vt testantur verba consecrationis, ac per hoc vices Christi agentes offerunt, non enim dicit sacerdos, Hoc est corpus Christi, sed Hoc est corpus

corpus meum, faciendo in Christi persona sub specie panis, corpus Christi, iuxta mandatum Christi, hoc facite. Et quum inferatur, inconueniens est affirmare hostiam in nouo Testamento, cui non sit est Christus, sed oportet succedere ministros, videtur quod aliud est affirmare disparatam hostiam requirentem successionem sacerdotum, & aliud est affirmare, perseverantiam hostiæ in cruce oblata, requirentem successionem ministrorum. Primum enim de deceret noui Testamenti statum, secundum autem consentaneum nouo Testamento est, ut iugiter vigeat victima vnica illa semel oblata.

Ad secundum ex parte repetitionis, dicitur, quod in nouo Testamento non reperitur sacrificium seu oblatio, sed perseverat immolatio modo vnicum sacrificium semel oblatum, & in modo perseverantia interuenit repetitio, non in ipsa re oblata, nec est ipse, qui repetitur modus, concurret ad sacrificium pro se, sed pro oblationem in cruce commemorandam in cruce. Huius autem modi repetitionem non esse contra doctrinam Epistolæ ad Hebræos testantur verba illius, inferentia quod si repeteretur noui Testamenti sacrificium, oportuisset Christum sæpe pati. De repetitione igitur sacrificij manifestat se loqui non de repetitione ipsius modi a Domino Iesu Christo instituti.

Ad tertium ex parte rei oblate, dicitur quod cum hoc, quod Christus semel proprium sanguinem sufficientissimi me & abundantissime fuderit in cruce, quadrat ut perseveret immolatio modo in Eucharistia illa vnica, ac sufficientissima sanguinis in cruce effusio.

Ad primum autem contra Eucharistiam, quatenus affirmatur hostia pro peccatis dicitur concedendo, quod ex hostiæ impotentia ad delenda peccata decreta est in lege veteri repetitio eiusdem hostiæ. Et quum inferatur, inconueniens esse, in nouo Testamento affirmare hostiam pro peccatis, quam oportet repetere conceditur torum proprie loquendo: quia non repetitur in Missa hostia: sed illam hostia in cruce oblata perseverans immolatio modo recolitur in qualibet Missa.

Ad secundum autem dicitur quod absque fidelium mentibus etiam cogitare, quod ad supplendam efficaciam hostiæ in cruce oblate celebratur Missa: celebratur, namque tanquam vehiculum remissionis peccatorum per Christum in cruce facta: ita quod quoadmodum non est alia hostia, ita non aliam affert remissionem peccatorum. Nam quemadmodum Christus per proprium sanguinem penetravit celos perseverans sacerdos in æternum ad interpellandum pro nobis (ut in eadem Epistola scribitur;) ita perseverat nobiscum per Eucharistiam immolatio modo, intercedendo pro nobis. Sicut, si sufficientia & efficaciam summa sacrificij in ara crucis non excludit perseverantiam Christi in celis in officio interpellandi pro nobis: ita non excludit perseverantiam eiusdem nobiscum immolatio modo ad intercedendum pro nobis. Nam quemadmodum continua intercessio Christi pro nobis in celo, non derogat vnice intercessioni mortis Christi: ita non, imo multo minus eidem derogat, perseverantia Christi immolatio modo, ad intercedendum pro nobis, ut participes simus remissionis peccatorum in ara crucis facta quando ista intercessio fit per mysterium sub specie panis & vini: illa autem in celo fit per Christum in propria specie, in qua crucifixus est. Si enim derogationi locum esset, magis derogaret vnica mortis intercessioni, ut post mortis intercessionem intercedat Christus sub specie propria, quam sub specie aliena: illud namque intercedere præ se fert quasi

A supplementum intercedendi: hoc autem præ se fert ceremoniale intercedendi modi, nobis valde colonum.

Ad tertium dicitur, quod cum grano salis intelligendum est peccata esse nobis remissa per Christi mortem, videlicet per Christi mortem applicatam nobis per instituta a Christo sacramenta, in hoc, non Christiani omnes contemimus. Inter sacramenta autem a Christo instituta supputatur & est sacramentum Eucharistiæ, institutum ab ipso Christo immolatio modo, ut declaratum est ex verbis Christi & Pauli. Et ideo si qui inter Christianos sunt egentes post Baptisma remissione peccatorum, Eucharistiæ hostia prodesse potest illis ad remissionem peccatorum applicando efficaciam mortis Christi ad illos, non egentibus autem remissione peccatorum, prodest ad vegetationem anime quemadmodum cibus & porus corporeus vegetat corpus, sacramentum, non Eucharistiæ quamuis immolatio modo institutum sit etiam pro expiatione peccatorum facta per crucem Christi applicanda contentibus, non tamen est institutum pro hoc duntaxat, sed pro aliis anime bonis.

Cum omnibus igitur scriptis in epistola ad Hebræos stat sacrificium Missæ, quod ecclesia catholica edocta a Christo & Apostolis celebrat. et hæc sint dicta extensione ibidem dictorum admissa ad Eucharistiæ hostiam: noui enim, quod iuxta genuinum sensum, de sacrificij cruentis tractat Author illius Epistolæ monstrans excellentiam cruenti sacrificij oblati a Christo condendo nouum testamentum relative ad sacrificia omnia veteris Testamenti. Visum siquidem est expedire claritati veritatis Catholice, admittere huiusmodi extensionem, ut nulla ex parte hæsitandi locus relinquatur, ad Deigloriam Romæ, die tertio Maii, M D XXXI.

Tractatus de sacrificio Missæ, editi per Reuerendissimum Dominum, Dominum Thomam de Vio Caietanum Cardinalem Sancti Xysti, suis.

TRACTATUS DECIMVS

De fide & operibus aduersus Lutheranos, ad Clementem VII. Pont. Max. in duodecim capita diuisus.

SYMMARIVM.

- 1 Postio Lutheranorum de fide.
- 2 Primus in præcitat error, quod incidit æquiuocatio in nomine fidei.
- 3 Secundus in præcitat error, quod dicta credulitas apprehendit remissionem peccatorum.
- 4 Tertius in præcitat error, quod ante charitatis aduentum remittuntur peccata penitentibus.
- 5 Postio Lutheranorum de Operibus.
- 6 Quid & quomodo intelligatur meritum in proposito.
- 7 Humana opera esse meritoria alicuius a Deo.
- 8 Opera viuorum Christi membrorum esse meritoria vite æternæ.
- 9 Modus, quo opera nostra meritoria sunt vite æternæ.
- 10 Valor operum existentium in peccato mortali.
- 11 Opera nostra esse satisfactoria pro peccatis.
- 12 Responso ad obiectiones quarto capite scriptas.

Ræceptis beatitudinis tuæ, Clemens septime Pontifex Maxime, et si semper parere fas est, nunc tamen etiam iucundum mihi est, uenena liquidum Lutherana de fide & operibus, diffundi et in corda fidelium timens, cupiebam ut iretur obuiam, & non nisi paulo ante beatitudinis tuæ mandatū cogitaueram animum ad scribendum,